

■ GLOSSA

En il rument cun la mudestad da la sacra

Pledoyer a chaschun dal di mundial da las dunnas

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

Hm? Ils 8 da mars è il di mundial da las dunnas. Sa sche jau duess scriver in purtret dad ina dunna? Aba, quai n'è nagut spezial. Ma forse in artigel davart l'egualitad sin champ da las pajas? U ch'ìls umens fan anc adina nagut – o sorry – plitost pauc en il tegnairchasa? Aba, questa tematica na scappa betg.

Oh gea, quai fiss in'idea. Jau dumond il charedactur da «La Quotidiana», sch'el fetschia per il Di da las dunnas ina ediziun speziala. Ina cun en be fotografias da dunnas tar ils differents artigels. Jau ma sun vilentada tantas giadas ch'ins vesa adina be umens en gasetta. En tuttas gasettas.

Ina secunda suenter che jau hai legì quest idea, la sutteresch jau puspè. Pertgè? I n'è betg perquai che jau pens ch'il schefredactur saja in patriarch che schess a priori «na». Jau n'hai era betg tema che la squadra da schurnalists fiss total cunter. Anzi. Jau crai ch'il charedactur schess eventualmain «gea». Ils schurnalists avessan forsa schizunt gust da mussar ina giada dunnas empè da tapezzar mintga di la gasetta cun ils medems chaus. Ed ils lecturs fissan segir inchantads. Els realisassan ina giada quant savens ch'ins vesa – danor sin las paginas da sport – be umens en gasetta.

La raschun perquai che jau suttaresch mezza l'idea èn las dunnas sezzas. I na fiss strusch pussaivel da survegnir entaifer il

temp nizzaivel avunda dunnas ch'èn prontas da sa mussar en la publicitad. Ins duvrass bler dapli temp per far ina tala ediziun. Sch'ins dumonda per exempel in um da dastgar scriver in purtret dad el, lura di quel per ordinar «gea». Entaifer paucas secundas han ins in termin. Sch'ins telefonescha ad ina dunna, ha quai l'emprim ina giada num «na». Ins sto persvader ella: Sia vita saja insatge singular, sia lavur interessanta u ses engaschi impurtant etc. «Jau na ma less betg far da grond.» Quai di bunamain mintgina. Suenter ina urella, sche la dunna sa lura ch'ella po leger il text avant ch'el vegn publitgà, di ella la finala «sche bun halt».

Lura èsi uschè lunsch. Ins sesa lensemen cun la dunna. Ella vegn ord la crosta e raquinta. Ma mintga pèr minutas fa ella: «Ma quai na dastgais betg scriver, uschiglio pensa la glied che jau veglia ma gloriar.» Entant ch'in

um enumerescha en questa situaziun mintga toffa ch'el ha laschè ora.

Dacurt ha insatgi raquintà d'ina poetessa rumantscha. Ella haja gè in enorm success cura ch'ella ha prelegè en in pajais vi sur mar. Jau hai telefonà ad ella. Immediat ha ella cumenzà a raquintar. Da las preleziuns en in pajais tut ester. Co che la glied haja sdrappà ad ella ils cudeschs cun las poesias transladas or da maun. E co che la glied saja vegnida tar ella cun larmas en ils eglis. Uschè impressiunà era il public. Quai sajan stads ils pli bels muments da sia vita. Ins haja perfin envidà ella da preleger ad universitads en auters pajais. «Ina giada chatta era ina giaglina tschocca in graun», ha ella aschuntà. Jau er irritada da quest proverbi. Damai che la poetessa rumantscha n'è segir betg ina giaglina tschocca. E quest success n'è betg simplamain in graun che schai be uschia per casualitad per terra.

Nus essan ans cunvegnidas da far l'intervista in'emna pli tard. Jau sun m'imaginada ils bels titels: «Poetessa rumantscha racolta arbagias en l'exteriur» u «Success cun lirica rumantscha vi sur mar». Ma uschè lunsch n'èsi betg vegnì. La dunna ha telefonà: I saja uschè curt avant Nadal. Ella haja dad ir en baselgia e na veglia betg far quest purtret gist uss, sch'ella haja dad ir a star avant Dieu.

Dad ina vart sun jau stada impressiunada da la mudestad religiosa. Da l'autra vart avev'jau sin bucca: «Ma sche Dieu ha dà a Vus quest dun, dastgais Vus bain mussar Voss success.» Jau na sun dentant betg la dretga persuna per arguments religios ed hai taschè. Nus vain ditg che nus s'entaupain suenter Bumaun.

Avant quest nov termin vegn ina brev. La poetessa scriva ch'ella na veglia tuttina betg ch'ins rapportia da quest eveniment. Ella na saja betg il tip per la publicitad. Ella haja acceptà ch'ins na haja mai fatg in grond brimbori cun sia ovra. Ella na dovria betg quai.

Mes emprim patratg è stà da tuttina persvader ella. Dir ch'i saja impurtant ch'ìls Rumantschs sappian da quai. Impurtant cunzunt per la generaziun giuvna rumantscha. Ma lura sun jau vegnida narra. Jau hai smaledi la mudestad. Betg la mudestad da questa dunna. Mabain la mudestad da las dunnas en general. La poetessa

n'è numnadamain betg persula. Gnanca in cas extrem. Da quai chapita cuntinuadamain. Bleras dunnas, capacitads, testunas, diligentissimas, refusan strictamain da sa mussar. Ellas sa zuppan davos lur mudestad.

Tgi smirveglia pia ch'il moviment da las dunnas na vegn betg giu dal flatg. Las dunnas giuvnas chattan memia paucs exempels en las medias. Da dunnas che mussan la via. Che las giuvnas pon imitar. I manca anc adina dunnas che fan curaschi.

Mes giavisch per ils 8 da mars Mè che las dunnas spedeschan lur smaiedida mudestad cun il rument: L'emprim èsi da pachetar ermeticamain la mudestad. Ella toffa mintgatant bravamain. Il pac cun la mudestad mettan las dunnas lura precautamain en in satg da rument. Serran immediat el. Si cun la marca. E spert ora sin via cun el. Tut tenor il motto: «Bescheidenheit ist eine Zier, doch besser geht es ohne ihr.»

Esuenter dastgan las dunnas sa legrear senza retegrientschas da lur prestaziuns e festivar lur success. En la publicitad! Sinaquai ch'ellas dettian perdetga e sajan in bun exempel per las generaziuns vegnentas.

P.S. Cur che mes schef ha legì l'artigel ha el ditg: «Ti stos en mintga cas laschar metter en tia fotografia cun quest artigel.» Jau hai ditg: «Naaa..., ah..., cler.»